

4. *Красавченко Т. Н.* Готический роман / Т. Н. Красавченко // Литерат. энциклопедия терминов и понятий; [Глав. редактор и состав. А. Н. Николюкин]. – М.: НПК «Инстелвак», 2001. – С. 184–186.
5. *Левидова И.* Послесловие / И. Левидова // Мердок А. Дитя слова. – М., 1981. – С. 441.
6. *Ливергант А.* Вариации на тему: «О последних романах А. Мердок» / А. Ливергант // Литературное обозрение. – 1986. – № 1. – С. 111.
7. *Мердок А.* Время ангелов / Айрис Мердок. – СПб., 1995.
8. *Осовский О. Е.* Неоготика / О. Е. Осовский // Литерат. энциклопедия терминов и понятий [Гл. ред. и сост. А. Н. Николюкин]. – М.: НПК «Инстелвак», 2001. – С. 635–636.
9. Современный роман: Опыт исследования. – М.: Наука, 1990.
10. Энциклопедический словарь английской литературы XX века [отв. ред А. П. Са-руханян]. – Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького РАН. – М.: Наука, 2005. – С. 272.
11. *Conradi P.* Iris Murdoch: The Saint and The Artist / Peter Conradi. – NY: Viking Press, 1986.
12. *Kriegel L.* Iris Murdoch: Everybody Through the Looking-Glass, in: Contemporary British Novelists. / Leonard Kriegel // Ed. by Charles Shapiro. – Southern Plinois University Press, 1965. – P. 75.
13. *Todd R.* Iris Murdoch / Richard Todd. – L., 1984.

Надійшла до редколегії 08.02.2013 р.

УДК 821.111 – 31»19/20»

О. В. Узлова

Київський національний лінгвістичний університет

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНО-ТЕОРЕТИЧНОГО ДИСКУРСУ
В РОМАНАХ ДЕВІДА ЛОДЖА «АКАДЕМІЧНИЙ ОБМІН»,
«СВІТ ТІСНИЙ», «ГАРНА РОБОТА» І «ДУМАЄ»:
ЕКСПЛІЦИТНИЙ ТА ІМПЛІЦИТНИЙ ВИМІРИ**

Розглядаються особливості функціонування наукового коду у творчості англійського письменника Д. Лоджа, що проявляється у сукупності наративних, дискурсивних та естетичних параметрів, а також глибинних семантичних структурах на різних рівнях художнього тексту. Окрема увага звертається на взаємозв'язок романів автора з ідеями, викладеними в його теоретичних роботах.

Ключові слова: Д. Лодж, університетський роман, постмодернізм, фрейдизм, фемінізм, структуралізм, постструктуралізм, нейролітературознавство.

Рассматриваются особенности функционирования научного кода в творчестве английского писателя Д. Лоджа, проявляющегося в совокупности нарративных, дискурсивных и эстетических параметров, а также глубинных семантических структурах на разных уровнях художественного текста. Отдельное внимание уделяется взаимосвязанности романов автора и идей, изложенных в его теоретических трудах.

Ключевые слова: Д. Лодж, университетский роман, постмодернизм, фрейдизм, феминизм, структурализм, постструктурализм, нейролитературоведение.

The given article tackles the problem of scientific code functioning in the novels of English writer D. Lodge. Theoretical ideas are expressed through the narrative, discursive and aesthetic strategies and underlying semantic structures of the texts under consideration. Special attention is paid to D. Lodge's fiction projecting the ideas discussed in the works of criticism.

Key words: D. Lodge, academic novel, postmodernism, Freudism, feminism, structuralism, poststructuralism, neuro-criticism.

Прихід у англійську літературу ХХ ст. письменників-філологів – Д. Лоджа, А. Байетт, М. Бредбері – сприяв виникненню присутньо нового стилю письма, в якому автор виступає водночас і суб'єктом, і об'єктом власної художньої та літературно-критичної думки.

Оскільки романи сучасного британського письменника й літературознавця Д. Лоджа є складним симбіозом художнього та літературно-критичного дискурсів, дослідження створеної цим поєднанням інтелектуальної площини твору видається продуктивним з точки зору виявлення збігу чи неспівпадіння читацьких та авторських аксіологій у культурній традиції, яку наслідуює той чи інший художній текст.

Ідейно-тематичні та структурні компоненти романів Д. Лоджа часто виявляються суголосними або контрверсійними щодо його теоретичних переконань. Простежується досить чіткий зв'язок між окремими критичними роботами письменника та його художніми творами. Зміст роману «Академічний обмін» суголосний ідеям, викладеним автором у теоретичній праці «Мова художнього тексту», оскільки погляди більшості персонажів роману базуються на основних засадах «нової критики» та гуманізму. Крім того, в цьому творі порушується проблема майбутнього реалістичного письма, якій автор приділяє чільну увагу в своїх наукових есе. В романі «Світ тісний» подається досить детальний аналіз популярних у ХХ ст. літературознавчих шкіл та створюється розгорнута картина розвитку літературно-критичної думки кінця століття. Саме в другій частині трилогії та в теоретичних працях «Прийоми сучасного письма» і «Як працювати зі структуралізмом» особлива увага приділяється теоретичному дискурсу структуралізму та постструктуралізму. Окремому розгляду підлягає англійська романтична есеїстична проза та література «молодих розгніваних». У романі «Гарна робота» та збірці критичних есе «Після Бахтіна: нариси про художню літературу і критику», зокрема, в есе «Своєрідна справа» автор продовжує аналізувати роль постструктуралізму в розвитку критичної думки ХХ ст. Останній роман трилогії певною мірою ілюструє ідеї, постульовані автором у праці «Прийоми сучасного письма», де британський літературний критик та письменник, слідом за Р. Якобсоном, пояснює різницю між метафоричним і метонімічним способами письма, осмислюючи їхню роль у художній літературі. На початку ХХІ ст. Д. Лодж відходить від переосмислення літературознавчих теорій, популярних у середині минулого століття, і звертається до нових теоретичних віянь. Роман «Думає» є своєрідним продовженням теорії когнітивного літературознавства, або нейролітературознавства, як його визначає письменник, викладеної ним у збірці критичних есе «Свідомість і роман». У цій праці автор розглядає проблеми експлікації та функціонування свідомості у художньому тексті. Дослідження обраних для аналізу романів Д. Лоджа дає змогу поетапно простежити еволюцію західної літературно-критичної думки другої половини ХХ ст.

Одним із провідних шляхів інтегрування літературно-критичної думки у канву художніх текстів Д. Лоджа виявляється спосіб організації системи персонажів. Так, у романах «Академічний обмін», «Гарна робота» та «Думає», де кількість провідних дійових осіб менша у порівнянні з романом «Світ тісний», центральні персонажі об'єднуються за принципом бінарних опозицій, відповідно представляючи радикально відмінні типи світосприйняття. Такий підхід дозволяє авторам уникати власних емоційно-оціночних суджень, перетворюючи романи на своєрідну полеміку, що розгортається переважно навколо різноманітних літературознавчих концепцій. У романі «Академічний обмін» майже полярними виявляються позиції позбавленого будь-яких амбіцій, теоретичних та методологічних преференцій і наукових досягнень викладача провінційного англійського університету Філіпа Сволоу та ревного прихильника структуралізму американця Моріса Заппа. Контраст між цими персонажами підкреслює різницю між їхнім націо-

нальним і науково-соціальним середовищем: жвавому захопленню новими теоретичними віяннями за океаном протиставляється науковий консерватизм британських академічних кіл. Ідейними антиподами виявляються і персонажі роману «Гарна робота». Робін Пенроуз, молода філологиня, чії наукові інтереси полягають у дослідженні вікторіанського індустріального роману через призму феміністичної критики, та менеджер металургійного підприємства Вік Уїлксон представляють абсолютно різні способи сприйняття дійсності, зокрема освіти та науки. За подібним принципом антиномії будуються стосунки головних персонажів роману «Думає». Цей твір став своєрідною експериментальною платформою для апробування ідей, висловлених у праці Д. Лоджа «Свідомість і роман», де автор апелює до всього спектра досліджень, здійснених у галузі нейронауки – від таких, що базуються на засадах матеріалізму (Д. Денне, Ф. Крік), розглядаючи людину як машину, що забезпечує функціонування свідомості як віртуальної системи або програмного забезпечення, до поширених серед гуманітаріїв поглядів на свідомість як духовну субстанцію, обтяжену індивідуальним досвідом. У тексті зустрічаються два кардинально відмінних типи свідомості: свідомість письменниці-католички та науковця-атеїста. Авторка популярних романів Гелен Рід репрезентує емоційно-чуттєвий першопочаток, натомість Ральф Месенджер, прихильник когнітивної лінгвістики, представляє науково-матеріалістичний тип світосприйняття. Симптоматичним виявляється той факт, що в аудіощоденнику вчений пояснює своє нерозуміння романів Гелен Рід через надмірну індивідуалізацію героїв та відсутність у їхньому житті певних універсалій, тоді як письменниця у своєму рукописному щоденнику нарікає на надмірну універсалізацію світу представниками наукових кіл. Таким чином, перетинаються два абсолютно різних модуси сприйняття дійсності, де науковець створює модель світу на основі узагальнень та універсалізації, тоді як письменник віддає перевагу індивідуальним аспектам. Дізнавшись, що свідомість є предметом дослідження когнітивістів і сприймається як проблема, яка має бути вирішена, Гелен зізнається, що завжди вважала її «цариною мистецтва, особливо літератури, тим паче роману. Зрештою, свідомість – це те, про що йдеться в більшості романів» [9, с. 61]. Обстоюючи свої переконання, героїня зазначає: «Свідомість – це просто середовище, в якому кожен живе і має почуття власної ідентичності. Проблема полягає у тому, як її репрезентувати, особливо через інші, відмінні від свого власного, «Я» [9, с. 61]. Відповідь на це питання частково закладено в нарративній моделі самого роману «Думає», де класична оповідь від третьої особи чергується з двома типами Я-нарації, представленими у вигляді щоденників головних героїв. Такий підхід є своєрідним продовженням першого розділу праці «Свідомість і роман», де автор звертається до ідей Дж. Еделмана, нейронауковця, лауреата Нобелівської премії, який стверджує, що «феноменальний досвід належить першій особі однини, тоді як наука – це завжди дискурс третьої особи. Займенник першої особи ніколи не вживається в наукових працях» [4, с. 11]. Цю саму ідею в романі «Думає» артикулює Ральф Месенджер. Персонажі твору регулярно висловлюють вже відомі ідеї теоретиків когнітивізму, які автор цитує у збірці статей «Свідомість і роман». Наприклад, даючи розлогий коментар до роману, автор апелює до популярної серед прихильників теорії віртуальності думки, що людське тіло – це машина. Д. Лодж наголошує, що не варто дослівно сприймати цю тезу, озвучену його персонажем Ральфом Месенджером: «Він стверджує не що тіло – це машина, а що свідомість нагадує програмне забезпечення, встановлене на жорсткому диску. Що свідомість є віртуальною машиною. Отже, все, що опрацьовує інформацію, є машиною, але це не означає, що вона зроблена з заліза, дротів та інших речей» [4, С. 290]. У тому ж коментарі до роману автор висловлює власну позицію, відмінну від позиції героя свого твору, який стверджує, що в майбутньому комп'ютерна програма зможе імітувати людську свідомість. Д. Лодж вважає, що такий перебіг подій немож-

ливий через те, що людську свідомість відрізняє від віртуальної машини насамперед «існування плоти та тлінність цієї плоти» [4, с. 291].

Ще одним способом поєднання досягнень науки та літератури в тексті роману виявляються завдання, які виконують студенти Гелен Рід. Експеримент у галузі нейронауки, який у праці «Свідомість і роман» наводить Д. Лодж, у романі перетворюється на експеримент літературний. Беручи за основу один і той самий фактичний матеріал, але, імітуючи стилі відомих письменників на кшталт С. Рушді, М. Аміса, Гертруди Стайн та Генрі Джеймса, кожний зі студентів Гелен пише оригінальну, відмінну від інших історію. Такий результат суголосний з позицією Д. Лоджа щодо функції автора в художньому тексті. У праці «Свідомість і роман» автор наголошує, що правильно проінтерпретувати твір можна лише за умови розкриття феномену свідомості, яка створила текстуальне полотно. Таким чином, пародіювання стилю, а отже, і свідомості вже відомих письменників, до якого в романі вдаються студенти, стає запорукою створення цілої низки оригінальних текстуальних продуктів. Будучи прихильником більш традиційних дослідницьких методів, Д. Лодж не поділяє погляди на культуру як явище, де література існує «анонімно», без урахування специфіки авторської свідомості та його інтенцій. Свою реакцію на теоретичні переконання постструктуралістів, які проголосили «смерть автора», Д. Лодж висловлює в збірці есе «Після Бахтіна: нариси про художню літературу і критику»: «Моєю першою реакцією як романіста є спростування цих тверджень. Я хочу сказати Бартові, що відчуваю щось на кшталт батьківської відповідальності за свої романи, що їхня композиція – це, деякою мірою, моє минуле, яке, як мені здається, страждає, живе задля книги, доки триває процес її написання; і сказати де Ману, що мої художні твори не є «назавжди відірваними від реальності», а, навпаки, відображають реальний світ. І якщо читачі не впізнали у моїх романах правду про істинну поведінку так званих науковців чи католиків, я маю визнати, що мій задум провалився, і те саме мають зробити мої читачі» [2, с. 14].

Дещо відмінною від інших досліджуваних романів автора є схема постулювання теоретичних ідей через систему персонажів у творі «Світ тісний», де на тлі методологічного плюралізму з'являється інтелектуально цнотливий персонаж Пірс МакГарігл, який полегшує процес сприйняття наукової площини тексту для непідготованого читача. Кожний персонаж, окрім МакГарігла, виявляється прихильником тієї чи тієї теоретичної концепції у її найрадикальнішому прояві. Так, наприклад, один з героїв трилогії Моріс Запп, змінивши у другій частині циклу свої наукові вподобання зі структуралізму на постструктуралізм, називає свою доповідь, проголошену на конференції з літературознавства, «Текст як стриптиз». Назва та зміст доповіді є алюзією на відому статтю Р. Барта «Задоволення від тексту». Говорячи про задоволення, яке реципієнт отримує від тексту, Р. Барт таким чином еротизує сам процес читання [2, с. 462–518]. Крім того, як відомо, Р. Барт виділяє два види тексту, натомість Моріс Запп у своїй доповіді пропонує два типи стриптизу як два варіанти підходу до аналізу тексту. Іншим варіантом еротизації тексту та своєрідним продовженням ідей деконструктивізму є доповідь героїні роману «Світ тісний», молодій дослідниці лицарських романів, Анжеліки Пабст. Доповідь Анжеліки виходить далеко за межі деконструктивістського методу, адже апелює ще й до постулатів фемінізму та фрейдизму. Оскільки всі герої трилогії є представниками конкретної критичної школи, кожний із них відстоює відповідні методи інтерпретації. Так, літня фольклористка міс Мейден виявляється прихильницею фрейдистського методу. Саме з цієї позиції вона аналізує функціонування міфу про Святий Грааль у «Безплідній землі» Т. С. Еліота: «В кінцевому результаті все зводиться до сексу... Життєвої сили безперервного відновлення... Чаша Граалю, наприклад, є жіночим символом старовинного походження та універсального вжитку. Очевидно, що

спис, буцімто той самий, яким Христа було поранено в бік, є фалічним. Вся «Безплідна земля» дійсно про страхи Еліота перед імпотенцією та безпліддям» [6, с. 12]. Інтерпретація будь-якого тексту, здійснена міс Мейден та Анжелікою, так чи інакше зводиться до поверхневого потрактування сексуальних мотивів і зловживання ідеями фрейдизму. Таким чином децю вульгаризується сам процес еротизації тексту, що є черговим прикладом авторської іронії, спрямованої на надмірне захоплення вченими виключно однією методологією.

Окреме місце в трилогії посідає феміністичний дискурс, оскільки більшість жіночих персонажів у тій чи тій мірі пов'язані з цим рухом. Авторку масової літератури та колишню дружину Моріса Заппа Дезіре автор робить представницею «вульгарного фемінізму» [6, с. 158]. Ще однією феміністкою в романі «Світ тісний» виступає італійський професор культурології Фульвія Моргана, а у творі «Гарна робота» – Робін Пенроуз. Авторська іронія вкотре проявляється через дисонанс, який виникає між теоретичними перевагами та позапрофесійними пріоритетами героїнь. Фемінізм Фульвії проявляється насамперед у обстоюванні ідеї доцільності існування полігамної сім'ї та вільних стосунків між партнерами. Будучи заможною жінкою, вона не прагне до встановлення класової рівності в реальному житті. Проте, як представниця марксистської критики в літературознавстві та поціновувачка ідей Л. Альтюссера, мету літературної критики Фульвія вбачає в оголошенні війни самому поняттю «література», що є «знаряддя буржуазної гегемонії» [6, с. 204]. Під іншим кутом зору феміністичний дискурс розглядається в творі «Гарна робота». Якщо в двох перших романах трилогії йшлося здебільшого про американський та суто європейський фемінізм, що описується переважно як семіотичний підхід, який не виходить далеко за межі академічних досліджень художньої літератури, то в романі «Гарна робота» увага зосереджується навколо британського варіанту фемінізму, що має децю політизований характер. У романі гендер набуває особливого значення в контексті класового розподілу суспільства та намагань змінити соціальний статус жінки. Феміністичні концепції Робін Пенроуз намагається втілити в особистому житті, виступаючи за вільні стосунки поза інститутом сім'ї. Кохання героїня розглядає як вигадку буржуазії, основу на фізіології та мові. Робін усіляко прагне змінити загальний статус жінки в тогочасному суспільстві, вимагаючи, щоб до неї ставилися насамперед як до особистості, в усьому рівної чоловікові. Помітивши, що на заводі Віка Уїллокса жінки працюють так само важко, як і чоловіки, героїня не сприймає цей факт як прояв рівноправності між статями, натомість обурюється таким станом речей.

На прикладі роману «Світ тісний» бачимо, що навіть імена та долі його персонажів мають певний стосунок до сучасних авторів літературних та лінгвістичних теорій. Зміну теоретичних уподобань Моріса Заппа можна умовно порівняти з переходом Р. Барта від структуралізму до постструктуралізму. Ім'я Пірса МакГарігла наводить на думку про американського основоположника семіотики Чарльза Пірса, про якого також згадується в романі. Місс Мейден позиціонує себе як учениця відомої британської фольклористки Дж. Уестон. Опис зовнішності та окремі події з життя професора теорії літератури Артура Кінгфішера деякою мірою нагадують зовнішність та певні моменти з біографії Р. Якобсона, учнем якого проголошує себе герой.

Одним із найбільш полемічних питань, на думку британського письменника, є визначення функції критики та співвідношення літературно-критичних методів. Особливе місце у наукових дебатах про роль літературної критики в романі «Світ тісний» відводиться персонажеві Пірсу МакГаріглу. На початку роману образ МакГарігла – це образ молодого ірландця, недосвідченого як в інтелектуальному, так і в сексуальному сенсі. Завдяки своїй недосвідченості герой відіграє роль лакмусового папірця, за допомогою якого читач знайомиться з перевагами та недоли-

ками того чи іншого методу дослідження. Особливої ваги у контексті майбутнього літературної критики набуває питання, поставлене Пірсом на конференції, де мали обрати завідуючого кафедрою літератури ЮНЕСКО. Зміст запитання полягає в тому, що кожний із претендентів на цю посаду має пояснити, що відбудеться у разі, якщо конкуренти погодяться з запропонованою ним точкою зору. Іншими словами, що станеться, якщо в літературознавстві пануватиме науковий конформізм. Це питання виявляється певною мірою риторичним, адже в теоретичних працях Лодж неодноразово зауважує, що критичні методи можуть лише доповнювати один одного, а не конкурувати між собою, оскільки жоден із них не здатен запропонувати вичерпний аналіз художнього твору [8, с. 63]. Незважаючи на те, що формально Пірс МакГарігл не є прихильником жодної з теоретичних ідей, згаданих у тексті роману, автор включає деякі з них у поведінкову схему персонажа.

У романах, що входять до складу університетської трилогії, Д. Лодж певною мірою абсолютизує популярні літературознавчі теорії, тим самим демонструючи їх обмеженість, а інколи навіть абсурдність. Представник окремої літературно-критичної школи не здатен зробити цілісний аналіз художнього твору, оскільки його точка зору завжди буде обмеженою, а критика – частковою та вибірковою. У цьому контексті метафору «Круглого Столу» можна розглядати як інтелектуальну і методологічну обмеженість описаного у романі академічного середовища, з одного боку, та як необхідність уникнення гострих кутів у будь-якій сфері діяльності, з іншого.

Питання про значення літературної критики також розглядається в романі «Думає» та монографії «Свідомість і роман». У теоретичній праці Д. Лодж наводить чотири інваріанти функціонування літературної критики: літературна критика комплементарна до художньої літератури; критика протиставляється письменству; критика є різновидом красного письма та критика як невід’ємна частина письменницької діяльності. Якщо в праці «Свідомість і роман» Д. Лодж дає зрозуміти, що сьогодні професійна критика потрібна англійській літературі більше за нові художні твори, то герої роману «Думає» дотримуються протилежної думки. Коли до університету, що є основним топосом роману «Думає», приїздить героїня більш раннього тексту Д. Лоджа «Гарна робота», Робін Пенроуз, щоб презентувати доповідь під назвою «Ставлячи під сумнів предмет», її одразу сприймають як людину Теорії, що послуговується важко доступним для розуміння професійним жаргоном. Зрештою, письменниця Гелен Рід нарікає, що месидж прослуханої доповіді є сухим та беззмістовним. Як авторку популярних романів та викладача курсу художнього письма, Гелен не влаштовує той факт, що, на думку Робін Пенроуз, поняття самості не існує. «Особистість безупинно конструюється, деконструюється та реконструюється у потоці семіозису, до якого вона потрапляє, щойно опанувавши мову» [9, с. 225]. Ставлення Гелен Рід до доповіді запрошеного лектора суголосне з її сприйняттям методології Ральфа Месенджерера та науки в цілому. Йдеться насамперед про засудження універсалізації дійсності шляхом ігнорування проявів індивідуальності. Знаковим виявляється той факт, що в романі «Думає» літературна критика не сприймається не лише представниками письменництва, а й вченими. Проблема протистояння гуманітарного та технічного типу мислення, що раніше розкривалася в контексті стосунків Гелен як автора художньої літератури та Ральфа як науковця, отримала дещо інші конотації. Почувши згадку про Робін Пенроуз, Ральф Месенджер відверто зізнається: «Я терпіти не можу таких людей, постмодерністи чи постструктуралісти, чи як би ще вони себе не називали» [9, с. 228]. Своє неприйняття прихильників постмодерністських тенденцій Ральф пояснює тим, що вони підхоплюють і довільно використовують сучасні наукові ідеї, не до кінця розуміючи їхню сутність. Теоретиків на кшталт Робін Пенроуз когнітивіст виносить за межі офіційної науки, яка, на думку героя, ще з часів Просвітництва утвердилася в статусі єдиної справжньої форми знання. Ральф закидає постмодерністам децентрацію світу та сприйняття його в контексті

глобального плюралізму, де «наука є лише одним з-поміж можливих рівнозначних варіантів інтерпретації дійсності» [9, С. 228]. Доводячи псевдонаукову природу постструктуралізму, Ральф запитує Гелен: «Якщо б у тебе був рак, чи звернулася б ти до онколога-постмодерніста, який вважає, що рефлексологія та ароматерапія є рівноцінними щодо хірургії та хіміотерапії?» [9, С. 229].

Перетворення теоретичного дискурсу на одну з найрепрезентативніших рис ідіостилію Д. Лоджа зумовлене як фаховою академічною діяльністю автора, так і специфікою жанрової парадигми університетського роману, до якого належить кожний із досліджуваних у статті художніх творів письменника. Романістика Д. Лоджа розрахована одразу на дві категорії читачів: некомпетентного масового читача та носія наукової свідомості, здатного отримувати насолоду від зіставлення кількох контекстів, наявних у романах автора. Множинність способів інтегрування в художній текст літературно-теоретичної проблематики, а також той факт, що наукові позиції персонажів часто виявляються різновекторними, призводить до того, що кожний окремих дискурс включається в діалог інших дискурсів, що надає романам автора діалогічного або поліфонічного характеру. Такий підхід апелює до теорії діалогізму М. Бахтіна, до якої Д. Лодж неодноразово звертається у своїх наукових працях. Презентація в тексті кількох і більше дискурсів та точок зору автоматично виключає можливість надання переваги лише одному з них.

Бібліографічні посилання

1. *Барт Р.* Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М.: Прогресс, 1994. – 616 с.
2. *Lodge D.* After Bakhtin. Essays on Fiction and Criticism / D. Lodge. – London & New York: Routledge, 1990. – 208 p.
3. *Lodge D.* Changing Places. A Tale of Two Campuses / D. Lodge. – London: Secker & Warburg, 1975. – 256 p.
4. *Lodge D.* Consciousness and the Novel: Connected Essays / D. Lodge. – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2002. – 320 p.
5. *Lodge D.* Nice Work / D. Lodge. – London: Secker & Warburg, 1988. – 384 p.
6. *Lodge D.* Small World. An Academic Romance / D. Lodge. – London: Secker & Warburg, 1984. – 339 p.
7. *Lodge D.* The Modes of Modern Writing: Metaphor, Metonymy, and the Typology of Modern Literature / D. Lodge. – London: Edward Arnold (Publishers), 1977. – 296 p.
8. *Lodge D.* The Novelist at Crossroad and Other Essays on Fiction and Criticism / D. Lodge. – London: Routledge & Kegan Paul, 1971. – 292 p.
9. *Lodge D.* Thinks / D. Lodge. – NY: Penguin, 2002. – 342 p.

Надійшла до редколегії 08.02.2013 р.

УДК 82.091

Г. В. Липин

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

ВОСТОЧНОСТЬ VS. ОРИЕНТАЛИЗМ: У ИСТОКОВ ОСВОЕНИЯ ЯПОНСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЛИТЕРАТУРЕ США

Досліджується проблема впливу культури Сходу на американську літературу кінця XIX ст. на ранньому етапі освоєння японської поезії та драми Но в контексті дискусій про Орієнталізм.

Ключові слова: орієнталізм, японськість, жанр хайку, драма Но, освоєння, імажизм, модернізм.

© Г. В. Липин, 2013